

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 10. august 2015
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Sofie Nordskov Nielsen
Sagsnr.: 2015-0030-3609
Dok.: 1672848

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 11 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 13. juli 2015. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Søren Pind

/

Carsten Madsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 11 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for de gældende regler for hvorvidt og hvornår politiet må modtage gaver, og er ministeren enig i at det er problematisk, hvis en politidirektør modtager gaver fra dem, som politikredsen giver tilladelser til, jf. artiklen ”Nu trækkes minister ind i gavesagen” fra Metroxpress den 28. april 2015?”

Svar:

1. Justitsministeriet kan oplyse, at spørgsmålet om, hvorvidt offentligt ansatte kan modtage gaver eller andre fordele, som de tilbydes i forbindelse med deres arbejde, er reguleret af henholdsvis straffeloven og almindelige forvaltningsretlige principper. Der kan endvidere være fastsat særlige regler, der gælder på den enkelte arbejdsplads.

Det følger af således af straffelovens § 144, at den der i udøvelsen af offentlig tjeneste eller hverv uberettiget modtager en gave eller fordel, straffes med bøde eller fængsel. Ud over denne bestemmelse findes der ikke i lovgivningen i øvrigt bestemmelser, som udtrykkeligt regulerer offentligt ansattes adgang til at modtage gaver og andre fordele i forbindelse med deres arbejde.

Spørgsmålet reguleres herudover af almindelige forvaltningsretlige principper. Principperne sætter grænser for, hvad offentlige ansatte kan modtage af gaver og andre fordele. Formålet med disse begrænsninger er at undgå risiko for, at der kan rejses tvivl om offentligt ansattes upartiskhed, eller at der opstår en mere generel mistillid omkring de hensyn, som ligger bag den offentlige forvaltnings afgørelser og beslutninger.

Grænserne for offentligt ansattes modtagelse af gaver og andre fordele er nærmere beskrevet i vejledning nr. 9472 af 7. januar 2007 om god adfærd i det offentlige. Vejledningen er udarbejdet i 2007 af Personalestyrelsen (nu Moderniseringsstyrelsen) i samarbejde med KL og Danske Regioner.

Det fremgår bl.a. af denne vejledning, at udgangspunktet er, at ansatte ikke bør modtage gaver eller andre fordele fra borgere eller virksomheder. En ansat, der bliver tilbudt en gave fra en person eller virksomhed, bør således undlade at tage imod gaven, hvis den har sammenhæng med den pågældendes ansættelse i det offentlige. Dette gælder både i tilfælde, hvor gavegiveren er eller har været part i en sag hos myndigheden, og i tilfælde hvor

gavegiveren ikke tidligere har haft en sag under behandling hos den pågældende myndighed.

Det fremgår også af vejledningen, at offentligt ansatte i visse særlige situationer dog alligevel kan modtage gaver. Dette gælder eksempelvis modtagelse af sædvanlige lejlighedsgaver i forbindelse med arrangementer af personlig karakter, f.eks. et jubilæum. På tilsvarende måde vil der kunne modtages mindre gaver fra forretningsforbindelser mv. i forbindelse med højtider. Ikke mindst i disse tilfælde er det dog vigtigt, at der er tale om beskudne gaver.

Endvidere er det almindelig kutyme, at offentligt ansatte kan modtage mindre gaver i forbindelse med tjenstlige besøg fra/i udlandet.

Vejledningen om god adfærd i det offentlige blev i maj 2010 suppleret af et notat fra Personalestyrelsen (nu Moderniseringsstyrelsen) om modtagelse af gaver, invitationer, andre fordele. Notatet er tilgængeligt på Moderniseringsstyrelsens hjemmeside (hr.modst.dk) under emnet ”Personalepolitik – indhold og proces”. I notatet anføres en række eksempler på gaver, der enten bør afslås eller som undtagelsesvist kan modtages. Særligt i forhold til invitationer og middage mv. anføres følgende:

”Invitationer til arrangementer og middage mv. samt tilbud, der indeholder andre elementer end rene gaveelementer

Ex: En it-leverandør sender efter kontraktens indgåelse de chefer og medarbejdere, der har været involveret i kontraktforhandlingerne, adgangsbilletter til en rockkoncert.

Ex: Eller en forlystelsespark tilsender en række myndigheders chefer årsadgangskort til parken.

I begge tilfælde er der tale om gaver, som skal returneres.

Ex: En kreds af chefer og medarbejdere inviteres til en årlig tilbagevendende middag med en arbejdsgiver-, personale- eller anden interesseorganisation.

Modtagelse af en invitation af denne karakter vil normalt være uproblematisk. Inden man accepterer invitationen, bør det dog indgå i overvejelserne, om invitationen er et naturligt led i samarbejdsrelationen, om den indeholder et fagligt og/eller samarbejdsrelateret formål, samt om den repræsenterer en begrænset økonomisk værdi.

I nogle situationer kan det endvidere være relevant at overveje, om accept af en middagsinvitation eller lign. kan give anledning til fremtidige problemstillinger – også selv om invitationen i sig selv forekommer uproblematisk. For eksempel kan det være kutyme, at en privat leverandør inviterer embedsmænd på middag efter kontraktens indgåelse; Her vil en middag på den ene side kunne forsvares ud fra de fremtidige samarbejdsrelationer – på den anden side skal der opretholdes neutralitet i forhold til denne og øvrige udbydere på markedet.

I konkrete tvivlstilfælde kan en mulig løsning være at lade ministeriet afholde udgiften for deltagelse middagen eller arrangementet. Det forudsætter naturligvis, at udgiften kan forsvares ud fra samarbejdsræssige og/eller faglige forhold. Tilsvarende kan gøre sig gældende, hvis en virksomhed f.eks. tilbyder rejse og ophold i forbindelse med en konference.”

I notatet bemærkes det endvidere, at det kan give anledning til særlige overvejelser, når offentligt ansatte i chefstillinger tilbydes gaver mv. Følgende anføres herom i notatet:

”Særlige forhold for chefer?

Ledere som står i spidsen for en myndighed eller afdeling vil lejlighedsvis kunne komme i den situation, at de – i kraft af deres stilling – tilsendes fysiske gaver, invitationer til div. arrangementer eller tilbudt forskellige rabatordninger. Disse tilbud vil ikke sjældent adskille sig – i størrelse såvel som i art – fra gaver mv., som ‘menige’ medarbejdere tilbydes, og kan derfor give anledning til særlige overvejelser.”

Som udgangspunkt vil tilbud om gaver skulle behandles efter de samme retningslinjer, uanset hvilket stillingsniveau modtageren har. Dog kan man pege på det særlige aspekt, der gør sig gældende for en (top)leder, at denne i kraft af sin organisatoriske placering i særlig grad vil være normgivende for resten af organisationens adfærd. Dette kan således føre til, at lederen i den konkrete situation kan overveje, om der af hensyn til signalværdien både indadtil og udadtil bør udvises ekstra tilbageholdenhed – også selvom tilbuddet som udgangspunkt ikke burde være problematisk at tage i mod.”

I notatet fremhæves det yderligere, at der ikke findes nogen bagatel- eller beløbsgrænse for værdien af gaver offentligt ansatte må modtage. I notatet henvises der til vejledningen om ”God adfærd i det offentlige”, hvor der opereres med begreber som ‘sædvanlige’, ‘mindre’ og ‘beskedne’ gaver i de tilfælde, hvor gaver undtagelsesvist kan modtages. Det anføres i den forbindelse, at dette er ud fra en tiltro til, at såvel myndigheder som ansatte

vil være i stand til at vurdere, om modtagelse af en gave i den konkrete situation er i overensstemmelse med de gældende regler.

Justitsministeriet bemærker i øvrigt, at offentligt ansatte efter omstændighederne vil kunne deltage i et arrangement, såfremt deltagelsen tjener et repræsentativt formål. Der kan desuden forekomme særlige tilfælde, hvor en offentligt ansat kan medbringe en privat ledsager til et arrangement uden særskilt betaling herfor, hvis det under hensyntagen til deltagelsens repræsentative formål vil være naturligt at medbringe en privat ledsager.

Ud over, hvad der følger af Personalestyrelsens (nu Moderniseringsstyrelsens) vejledning om ”God adfærd i det offentlige” samt det supplerende notat fra maj 2010 om modtagelse af gaver invitationer og andre fordele, kan de enkelte myndigheder have fastsat særlige og mere restriktive regler om modtagelse af gaver. I sådanne tilfælde skal disse regler følges.

2. Justitsministeriet har endvidere til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet.

Rigspolitiet har oplyst følgende om Rigspolitiets interne retningslinjer for modtagelse af gaver:

”Rigspolitiet kan til brug for Justitsministeriets besvarelse af spørgsmålet oplyse, at Rigspolitiet har udarbejdet interne retningslinjer for modtagelse af gaver i dansk politi. Retningslinjerne trådte i kraft 1. august 2014 og er vedlagt som bilag.

Retningslinjerne tager udgangspunkt i de statslige regler om modtagelse af gaver, herunder bl.a. Moderniseringsstyrelsens publikation ”god adfærd i det offentlige”.

Det fremgår af retningslinjerne, at ansatte i dansk politi skal være yderst tilbageholdende med at modtage gaver i forbindelse med deres arbejde, og modtagelse af gaver må aldrig kompromittere politiets uafhængighed. Ansatte i dansk politi må som udgangspunkt derfor ikke modtage gaver.

Der er dog nogle få undtagelser til den generelle regel. Blandt andet kan medlemmer af Rigspolitiets direktion, chefen for PET samt politidirektørerne i de enkelte politikredse eller medarbejdere, der optræder på vegne af disse, modtage repræsentative gaver fra eksterne samarbejdspartnere. Repræsentative gaver tilfalder dansk politi som institution og betragtes ikke som personlige gaver.

Der er desuden mulighed for i særlige tilfælde at give dispensation til modtagelse af gaver.

Der er således i særlige tilfælde mulighed for dispensation fra reglerne, så for eksempel en politidirektør kan deltage i repræsentative arrangementer rettet mod at styrke samarbejde og netværk med lokale samarbejdsparter. En klar forudsætning herfor er dog, at deltagelse sker i embedsmæssig medfør i egenskab af politidirektør som naturligt led i samarbejdsrelationen, indeholder et fagligt og /eller samarbejds-mæssigt formål samt alene repræsenterer en begrænset økonomisk værdi.”

3. I forhold til den konkrete sag, som der henvises til i spørgsmålet, har Rigspolitiet oplyst følgende:

”Rigspolitiet kan endvidere oplyse, at Rigspolitiets controller-enhed i april 2015 iværksatte en undersøgelse af politidirektørerne i Østjylland Politis og Midt- og Vestjyllands Politis modtagelse af gaver i form af koncertbilletter mv. i perioden 2010-2015.

Rigspolitiet kan i den forbindelse oplyse, at Den Uafhængige Politianklagemyndighed har besluttet at iværksætte en undersøgelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c, i forhold til, om der i de konkrete sager er begået strafbare forhold. Rigspolitiet har i den anledning den 11. maj 2015 overdraget materiale fra Rigspolitiets undersøgelse til Politianklagemyndigheden, og Rigspolitiet afventer herefter Politiklagemyndighedens undersøgelse af sagen.

Det kan endvidere oplyses, at Folketingets Ombudsmand har modtaget materiale fra Rigspolitiets undersøgelse vedrørende politidirektøren i Østjyllands Politi. Folketingets Ombudsmand har endvidere anmodet om at få tilsendt resultatet af Den Uafhængige Politianklagemyndigheds undersøgelse.”

Justitsministeriet finder i øvrigt ikke at burde udtale sig nærmere om den konkrete sag.

Rigspolitiets interne retningslinjer for modtagelse af gaver i dansk politi vedlægges.